

**Božično pismo generalnega opata
cistercijanskega reda**

Božič 2019

Biti vsem koristen

Dragi bratje in sestre,

Malo pred slovesnim praznikom Gospodovega rojstva, natanko 23. decembra, se je devetstokrat zamenjalo leto od potrditve Carte Caritatis – Listine ljubezni. Skozi to leto smo o tem starem dokumentu, ki je v resnici rojstni list našega Reda, veliko razmišljali in ga ob tem preučevali. Presenečeni in nekoliko skesani smo postali v notranjosti, ob spoznanju, kako pomembno je za nas zavedanje o vitalnosti naše identitete, naše cistercijanske karizme, ki je zakoreninjena v temeljih karizme svetega Benedikta.

Sedaj želimo, da to prebujeno zavedanje ne bi prepustili ponovnemu spanju; radi bi ga poglobili in vzdrževali njegov ogenj, tudi z ozirom na naslednji generalni kapitelj. Listino ljubezni ne smemo spraviti nazaj v arhiv, mogoče do 2119, ko bomo obhajali njeno tisočletnico... Nič ne koristi praznovanje in preučevanje in prirejanje simpozijev, če se po njej ne živi, če nas spodbude, ki jih je Sveti Duh položil v besedila ustanoviteljev, nič ne ganejo, da bi bolj zavzeto danes živeli našo poklicanost, v sedanji situaciji Reda, Cerkve in sveta.

Želeti blagor vsem

Nismo torej prav veliko oddaljeni od natančnega datuma obletnice papeške potrditve Listine ljubezni in ta datum sovпада praktično z praznikom Gospodovega rojstva. Zato sem se vprašal, na katero točko bi lahko usmerili svojo pozornost, da bi takoj usmerili našo osebno in skupno pot v luči učlovečenja Božjega Sina, našega »edinega pravega Kralja, Gospoda in Učitelja (CC 1). Kaj bi nas v Listini ljubezni moralo danes pred vsem nagovoriti, kar bi se pokazalo za nas in za vse nujno in

koristno? Kateri vidik Listine ljubezni prihaja naproti današnjim pričakovanjem in potrebam Cerkve v današnjemu svetu?

Mogoče moramo našo pozornost usmeriti ravno na katoliško, ali dobesedno na »univerzalno« dimenzijo, kakor so jo razumeli naši prvi očetje, namreč zvestobo svoji meniški poklicanosti. Vse se mi zdi zaobjeto v enem stavku prvega poglavja: »Iz želje, da bi bili koristni njim (opatom in menihom) in vsem sinovom svete Cerkve...«. V nadaljevanju razloži besedilo, na katerem področju in kako bi se ta želja, Redu in Cerkvi delati dobro, jasno in učinkovito lahko uresničila. Mislim, da bi nas posebno ta želja, da bi bili koristni, v vseh njenih splošnih posledicah, morala osvojiti, kajti to je življenjski navdih, ki nas v vsem spodbuja, kar se tiče naše poklicanosti, podarja in od nas zahteva, smiselnost in vitalnost.

Strastna želja

Da bi to željo jasno izrazili, se avtorji Listine ljubezni niso ustrašili zelo močne besede: *cupientes*. Latinska beseda *cupere*, pogosto poudarjena z glagolom, se lahko prevede kot »poželeti«. S tem je izražena goreča želja, neka strast, ljubeča strast. Take besede ne uporablja Benediktovo Pravilo ali pa zakonodajna besedila, ampak ljubezenska pisma.

Beseda pa nas spominja predvsem na to, da vsaka poklicanost v Cerkvi ni nikoli samo neka zaposlitev, neko delo, in nikoli tudi ne samo dolžnost, neka služba, marveč močno vzbujena želja po ljubezni zaradi srečanja s Kristusom. Vse se začanja in se mora vedno znova začenjati s tem ognjem, ki v naših srcih vzbudi Jezusov pogled in klic, in ga prebudi in razžari, da mu sledimo. Prva Jezusova učenca, Andrej in Janez, sta Jezusu sledila, ker je v njunih srcih zanetil neustavljivo željo, da bi ostala pri njem: »Učenik, kje stanuješ (Jan 1,39)?

Kdor doživi čustveno privlačnost od nekoga, kdor se zaljubi, čuti hrepenenje po prisotnosti ljubljene osebe in po njegovi ljubezni; ta želi biti pritegnjen v sfero ljubezni. Toda kakšna je sfera Kristusove ljubezni?

Ljubiti Cerkev s Kristusovo strastjo

Sveti Pavel uporablja zaročno simboliko, da bi nam pokazal, kako Jezus ljubi Cerkev. On jo ljubi kot svojo zaročenko; ljubi jo vse do smrti na križu, do popolnega žrtvovanja svojega življenja: »Možje, ljubite svoje žene, kakor je Kristus vzljubil Cerkev in dal zanjo sam sebe, da bi jo posvetil, ko jo je očistil s kopeljo vode z besedo, tako da bi sam postavil predse veličastno Cerkev, brez madeža, gube ali česa podobnega, da bo sveta in brezmadežna« (Ef 5,25-27).

Jezus vabi vsakega izmed nas, da bi se našli njegove goreče ljubezni do Cerkve, njegove Neveste. Za krščenega ne more biti ljubezen do Cerkve nikoli odvisna od stanja v njej, od stanja njenih članov, to se pravi, od našega stanja in naših

povezanosti, marveč edino in samo od Kristusovega Srca. Kdor Cerkev ne ljubi, ne ljubi Kristusa. Kateri ženin bi sprejemal in dopuščal, da njegovo nevesto zaničujejo?

Vsekakor ne smemo pozabiti, da Kristus ljubi Cerkev za odreševanje sveta. Kristus ljubi svojo nevesto, da bi bila z njim združena v posedovanju številnih otrok, ki so odrešeni po njegovi krvi, ki je bila prelita za vse. Cerkev je Odrešenikova nevesta, da ljudem posreduje odrešenjsko življenje, da vsakemu človeku daruje novo življenje Božjega otroštva. Kristus ljubi Cerkev z ljubeznijo, ki se kaže v njegovem trpljenju, ker ljubezen in trpljenje izrecno presegata vse meje. Samo Bog lahko brezmejno ljubi, toda on je postal človek, da bi svojo brezmejno ljubezen s svojim brezmejnim trpljenjem razodel: trpljenje Boga v mesu človeka.

Središče, ki zedinja in razsvetljuje

Cerkev je bila rojena iz prebodene Kristusove strani, kot Eva iz odprte Adamove strani. Cerkvni očetje so to skrivnost velikokrat obravnavali. Listina ljubezni odseva motrenje ravno te skrivnosti, v kateri sta ljubezen do Cerkve in odrešenje sveta združena in iz nje izvirata. Poseben poudarek tega dokumenta, ki je v ljubezni in v zveličanju duš, se skoncentrira v intenzivni želji (cupientes) prvih cistercijanov, da bi koristili (prodesse) vsem otrokom Cerkve. To je definicija ljubezni, ki jo je Kristus v »njegovi uri«, v velikonočni uri, izrecno izkazal, ko je samega sebe na križu daroval za odrešenje sveta. To je tudi ura rojstva Cerkve, Odrešenikove neveste in Matere odrešenih.

Tako nas naši očetje vabijo, da bi se zadrževali pri premišljevanju središčnega jedra Kristusove skrivnosti in bi iz njega sledili naši poklicanosti, kot kristjani, kot menihi in nune, s tem, da bi izžarevali skrivnost, ki jo premišljujemo. Ta središčna izvorna skrivnost se za nas obnavlja vsak dan v Evharistiji, to je v velikonočni skrivnosti, ki jo zakramentalno obnavljamo, da postaja navzoča kot središče našega življenja, sredi našega vsakdanjika, sredi naše zgodovine in naše skupne resničnosti.

Zavest, da naša poklicanost in poslanstvo kot kristjanov, menihov in nun, izhaja vedno in edino iz te skrivnosti, nam tudi pomaga, da se ne bi pustili speljati v druge smeri, da ne bi našega življenja zapravljali, ne v mislih, ne v besedah in ne v ravnanju, in da ne bi svojih moči trošili brezplodno. Če imamo v naših samostanih pogosto velike težave, da bi svoj čas in svoje dejavnosti dobro izrabili, da bi skladno in dobronamerno živeli svoje človeške odnose, pred vsem pa prenašanje slabosti, v katerih mislimo, da se potapljamo, potem leži vzrok pred vsem v pomanjkanju pozornosti na središčno skrivnost naše in za ves svet objemajoče odrešenosti. Temu je nasprotno tako jasno bistvo in če mu dajemo prednost, potem se razjasni vse, kar mi smo in kar živimo.

Koristiti vsem

Beseda iz Listine ljubezni, ki jo hočem posebej izpostaviti, govori o goreči želji, da bi koristili vsem otrokom svete Cerkve. In otroci Cerkve so vsi ljudje, ker je Cerkev zanje poklicana, da Kristusovo življenje posreduje človeštvu. Beseda torej, ki rodovitnost našega življenja in naše poklicanosti najbolj zaznamuje, je latinski glagol »prodesse«. Dobesedno pomeni »biti za«, torej koristiti, služiti, biti koristen, biti dobro za druge.

Goreča želja, da bi vsem koristili, je Bog posebej položil v človeško bitje, ker je človek po podobi svojega Očeta in Stvarnika ustvarjen in blagoslovljen, da bi bil rodovit: »Bog je torej ustvaril človeka po svoji podobi, kot odsev Boga ga je ustvaril, kot moža in ženo ju je ustvaril. Bog ju je blagoslovil in jim rekel: Bodita rodovita in se množita...(Gen 1, 27-28).

Nismo resnični ljudje, če ne želimo življenja posredovati naprej, če ne želimo biti rodovitni - za druge bolj kot zase. V Kristusu nas je obdaril, popolno in čisto človeško, da bi bili rodovitni po splošnem materinstvu Cerkve, pa naj bo to v zakonu ali v devištvu. Ta rodovitnost je vedno uresničljiva, kjer je milost, ki jo naklanja Sveti Duh. Isti, ki je v naročju Device Marije uresničil nemogoče, da Božjega Sina rodi svetu v človeški podobi.

Kot žitno zrno

V sodobnem svetu, Cerkev in naše skupnosti mnogokrat dvomijo o tem, ali je rodovitnost našega življenja in naša poklicanosti sploh še mogoča. Kako naj bi prinašal sad, če pa ga je vedno manj ali celo izumira?

Cerkev nas neprestano spominja na to, da tisto, česar mi ne zmoremo s svojimi močmi in sposobnostmi, ostane vedno mogoče z vero in ljubeznijo. Da vržemo z zaupanjem našo resničnost kot seme v zemljo. Ljubezen, ki celo smrt naredi rodovito in s katero naše življenje naredimo za dar, zaupamo Kristusu, ženinu Cerkve. Tako bo moglo po celem svetu Božjim otrokom biti darovano življenje.

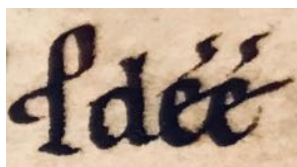
Toda to ni samo skrivnost rodovitnosti smrti, to je predvsem skrivnost rodovitnosti življenja. Kdor verjame, da bo obrodil sad, ne da bi sam umrl, ostane steril - nerodovit, četudi se zdi v očeh sveta, da mu vse uspeva.

Kar je Jezus govoril o semenu, kot prisopodobi njegove smrti in vstajenja, mora za nas biti ključ za razumevanje vsega, kar živimo. Kajti poklicani smo za življenje: »Resnično, resnično vam povem: če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umrje, ostane samo; če pa umrje, prinese obilen sad. Kdor svoje življenje ljubi, ga bo izgubil; kdor pa svoje življenje na tem svetu ne ceni, ga bo ohranil za večno življenje. Če mi hoče kdo služiti, naj hodi za menoj; in kjer sem jaz, tam bo tudi moj služabnik. Če kdo meni služi, ga bo počastil Oče.«(Jn 12,24-26)

Ko je bila Listina ljubezni potrjena, je Citeaux ustanovil že dvanajst samostanov. Bilo jih je skupaj trinajst - tako, kakor Jezus z dvanajsterimi apostoli. Zavedali so se, da so majhni in ranljivi. A v sebi so čutili moč, ki je rastla in jim obljubljala prihodnost. Pred vsem so zaupali v svetlobo evangelija, da njihov uspeh nima kaj opraviti z močjo in veličino, ampak je vse to skrito v hrepenenju, da bi svoje življenje darovali za Božje kraljestvo. Spričo opomina svetega Benedikta, ki ga je naslovil na opata, da je bolj dolžan pomagati kakor ukazovati (»prodesse magis quam praesse« RB 64,8), se prizadevanje naših očetov ni usmerjalo na uveljavljanje, na osvajanje moči in prostora, ampak na pomoč Cerкви in v korist Cerkve. Zato so se žrtvovali, izgubili svoje življenje v službi Kristusu, za življenje sveta. Življenje sveta je namreč v tem, da bi vsi ljudje postali Božji otroci.

Kaligrafija našega življenja

Prodesse. Moramo se zopet posvetiti tej majhni besedi, ki lahko ponovno spodbudi naše življenje in naše skupnosti tako, da so lepe, vesele in koristne. In spodbudi tudi vso Cerkev, z vsemi njenimi milostnimi zakladi in njenimi človeškimi slabostmi.

Na dan benedikcije novega opata v Stični v Sloveniji smo lahko občudovali najverjetneje najstarejši rokopis Listine ljubezni, ki se hrani v Narodni in Univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

Menih, ki ga je napisal, je uporabljal številne okrajšave, tako, da je besede združeval, da je prihranil prostor na dragocenem pergamentu. Beseda »prodesse« je okrajšana na skupno štiri črke. Iz »Pro« je nastal »P« v obliki črke »X«. Izgleda kot človeček, ki se na hitro odpravlja, da bi izpolnil svoje poslanstvo. Lahko bi bil tudi simbol za križanega in vstalega Kristusa. Črka »d« zgleda, kakor da se ozira na »P« ter privzema njegovo gibanje, medtem ko s svojo nogo poganja obe sledeči črki »e«. Nad obema »e«-jema, besede »esse«, kar pomeni »biti«, sta postavljeni dve znamenji za »s« - podobni naglasom. Ti dve izgledata, kakor plamena Svetega Duha nad glavami apostolov ob binkoštnem prazniku v dvorani zadnje večerje. Od zadnjega »e«-ja izhaja še črtica kakor puščica. To daje zapisu dinamično odprtost za nadaljevanje, podobno potrebnemu zagonu proti cilju. Podobno črtico pa ima tudi prvi »e«, skoraj kot roko, ki je z drugo črko povezana, a ta svoje roke ne vrača v objem, marveč svojo roko steguje še naprej kot, da bi sprejemala druge in jim služila. Lahko bi rekel, da je bila beseda »esse – biti« napisana kot znamenje cerkvene skupnosti. Kot da bi želela pokazati, da smo mi sami nič, da sami niti ne bivamo če smo izven bratske skupnosti, katero Kristus pošilja po celem svetu.

V tem srednjeveškem rokopisu me beseda »prodesse« nagovarja kot znamenje skrivnosti Cerkve in s tem vsake krščanske skupnosti. Ko ta postaja resničnost ob binkoštih v dvorani zadnje večerje. Skupnost oseb, od velikonočnega Kristusa poklicanih v življenje, ki izražajo hrepenenje po tem, da bi vsem ljudem podarili Božje življenje.

Božično voščilo kot vprašanje

Oprostite prosim moji fantazijski razlagi. Morda zamenjujem kaligrafijo tega srednjeveškega meniha s kako japonsko pisavo...Toda kdo ve, morda je ta menih iz Stične, ki je z navdušeno predanostjo napisal to malo besedo, imel ravno te misli. Morda nam je hotel v teh, s črnilom označenih črkah, izročiti univerzalen in zveličaven pomen, ki ga je beseda v njem izzvala.

Mislím, da nam je v korist, če se danes tej majhni in vendar tako pomembni besedi pustimo izzvati. Dobro bi bilo za nas, da se življenje in izkušnja naših skupnosti sooči s to besedo, znotraj današnjega položaja, v času preobratov v Cerkvi in v celotni družbi. Morda tudi sredi dramatičnega položaja določene politične ali socialne stiske, kot jo na primer doživljajo naše sestre v Boliviji. Dobro bi bilo za nas, da kar živimo, pregledamo v luči vedno nove in sveže želje naših očetov, da bi bili koristni vesoljni Cerkvi in vsemu svetu.

Prodesse omnibus - vsem biti v korist. Kako presojamo to željo in poklicanost našega, pogosto nagonskega in morda egoističnega ravnanja, s katerim gledamo na težave, naše stiske in iščemo rešitve? Ali smo resnično navdahnjeni z željo do dobrobiti vseh, ali pa zgolj menimo, da mora biti prava rešitev ravno za nas? Ali resnično živimo v veri, da v Kristusu, z njegovim uboštvom, našimi slabostmi in celo s smrtjo, lahko služimo vsemu svetu?

To besedo, ki se po 900 letih v arhivih in knjižnicah ni postarala, želim podariti Redu za božične praznike. Ima svežino in je svoj žar ohranila na pergamentu iz 12. stoletja. Podarjam jo kot vprašanje za vse, da nas izpraša, spodbudi ali preprosto pomaga k zavedanju, da je potrebna velika ljubezen, ki nam jo lahko podari le Bog. Mi si jo lahko le ponižno in zaupno izprosimo, če resnično želimo biti koristni za vse.

Kako lepo je in hkrati kako potrebno in nujno, da se vse naše skupnosti, vse nune in menihi, skupaj z vsemi drugimi, s katerimi nas povezuje naša karizma, vrnemo k izviro in v življenju oblikujemo to besedo »prodesse«, ki so nam jo izročili naši očetje in, ki je v starem rokopisu iz Stične zapisana v napetem pričakovanju, »kot ženin, ki izhaja iz svoje sobe« (Ps 18,6), kot Jezus, rojen iz Device Marije, da bi služil vsem ljudem z darovanjem svoje navzočnosti, svoje ljubezni in svojega odrešenja!

Handwritten signature in blue ink, reading "Mauro-Giuseppe Lepori" with "ab. gen." written below it.

p. Mauro-Giuseppe Lepori
generalni opat cistercijanskega reda